

Аналіз фактичного матеріалу свідчить, що граматичні трансформації при перекладі англomовного художнього твору українською мовою неминучі через численні розбіжності у граматичних категоріях двох мов. Відзначимо, що у перекладі пригодницьких оповідань Р. Кіплінга «Мауглі» виокремлено словотвірні трансформації, категорійні заміни, частиномовні заміни, синтаксичне членування, додавання та вилучення, перестановки у реченні.

Грамматика тісно пов'язана з лексикою, тому значна кількість перекладацьких трансформацій має змішаний характер, тобто при перекладі відбуваються одночасно лексичні й граматичні зміни, що і становить перспективи наших подальших науково-практичних досліджень специфіки українського перекладу книги оповідань Р. Кіплінга «Мауглі».

Література

1. Кіплінг Р. Мауглі / Kipling, R. Mowgli. Пер. з англ. Д. О. Радієнко. Вид. з парал. текстом. Харків: Фоліо, 2018. 255 с.
2. Литвин І. М. Перекладознавство : навч. посібник. Вид. 6-те, допов. Черкаси: видавець Ю. А. Чабаненко, 2018. 240 с.
3. Шишко А. В., Луканська Г. А. Граматичні трансформації в художньому перекладі. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Сер.: Філологія.* 2019. № 43. Том 4. С. 125–128.

Вікторія Соколова

здобувачка другого (магістерського) рівня вищої освіти
Науковий керівник: докторка філологічних наук, доцентка **Оксана П'єцух**
Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького
(Черкаси, Україна)

ЛЕКСИЧНІ ТРАНСФОРМАЦІЇ В УКРАЇНСЬКОМУ ПЕРЕКЛАДІ МОЛОДІЖНОЇ ЛІТЕРАТУРИ КЕТІ ГЕНРІ «LET'S CALL IT A DOOMSDAY»

Особливістю твору «Let's Call It a Doomsday», написаною Кеті Генрі, є важливість висвітлення інклюзивності та значимості психічного здоров'я на прикладі головної героїні твору Елліс Лія Кімбалл, яка страждає на параною – це форма психозу, яка характеризується постійними переконаннями в існуванні заговору або загрози власній особистості. Особа, яка страждає на параною, переконана в тому, що оточуючі її люди планують їй шкоду, часто без достатньої підстави. Це може призводити до серйозних соціальних та психологічних проблем [Параною 2007, с. 183].

На цей момент, в українському суспільстві почався підйом дослідження внутрішніх станів людини, зокрема проблем, нівельованих батьками у дитинстві. Поява таких книг, як «Let's Call It a Doomsday», популяризує важливість психічного стану підлітків, закладаючи ґрунт для майбутніх поколінь, котрі не будуть вважати психологів та людей, котрі до них приходять,

«неврівноваженими». Щодня сотні дітей стикаються з булінгом та психічними розладами, нерозумінням батьків, і важливим завдання літератури з психології саме такої тематики є формування розуміння, що саме слід з цим робити і як відновити емоційну рівновагу.

Метою нашої статті є аналіз різнорівневих та різноаспектних трансформацій, використаних при створенні адекватного та еквівалентного українського перекладу твору «Let's Call It a Doomsday», задля ознайомлення молодого читача зі злободенністю теми психічного здоров'я в сучасному суспільстві.

Оскільки оригінальний твір насичений безеквівалентною лексикою, переклад ми здійснювали, застосовуючи мегатекстові трансформації, адже саме вони – один із найпоширеніших прийомів компенсації інформації для читача перекладу є виноска, коментування та примітки, які дають змогу збалансувати прагматичний вплив [Литвин 2013; Селіванова 2012].

Одним із прикладів є наступне речення із власною назвою:

«This would be a perfect place for a mass shooter to hide» // «Це ідеальне місце для схованки від **нового Ділана Кліболда**».

У цьому прикладі ми зробили деталізацію інформації про особу, зазначену в кінці перекладу, оскільки словосполучення *a mass shooter* не має влучного еквівалента в українській мові. Значення цієї словосполучення: «це одна або кілька осіб, які беруть участь у вбивстві або спробі вбивства людей у людному місці, у цьому визначенні мається на увазі використання стрільцем вогнепальної зброї» [Britannica]. Враховуючи значення, ми намагалися передати основний зміст оригіналу із залученням трансформації, уточнюючи за допомогою примітки наступне: Ділан Кліболд – учень американської школи Колумбайн, що здійснив масове вбивство 20 квітня 1999 року, разом зі своїм поплічником Еріком Гарсією, під час якого загинули 13 дітей. Ми переклали таким чином, аби познайомити читача з аспектом життя школярів у США, занурити у контекст того, що відбувається, та чому Еліс Лія Кімбалл мислить про те, як буде легко сховатись від нападу на школу саме в бібліотеці.

Одними із найчастіше вживаних трансформацій стали лексичні трансформації, зокрема функціонально-стилістичні та метафоричні трансформації, адже саме за допомогою них ми зуміли вдало передати денотативну та конотативну інформацію оригіналу. Прикладом такої трансформації є наступний уривок:

I smile and say hi to Rhonda the Lunch Librarian, who does not smile back. Ours is a clandestine friendship // *Посміхаюся і вітаюся з Рондою, бібліотекаркою, яка не посміхається у відповідь. Але ми потайки товаришуємо.*

В оригіналі слово *clandestine* має значення в англійській мові «secret and often illegal» [Cambridge Dictionary] і належить до офіційно-ділової сфери. Тобто це слово повинно використовуватися в державних, дипломатичних або документованих текстах, на відміну від нашого твору, який належить до художніх текстів. Тож, ми обрали в перекладі слово, яке має нейтральне стилістичне забарвлення. Тим самим, ми застосували функціонально-стилістичну трансформацію, аби уникнути ділової лексики.

*I breathe in the solitude, the books one very side of me like a cocoon, the smell of old paper and ink and a little mildew // **Поринаю у самотність**, книжки навколо мене, як кокон, запах старого паперу, чорнила з легким присмаком плісняви.*

У наведеному прикладі ми виконали трансметафоризацію, так як в англійському оригіналі слово *breathe* запозичене з донорської зони ФІЗІОЛОГІЧНИЙ ПРОЦЕС для утворення метафори. Однак, в українському перекладі ми обрали слово *поринати*, яке використано з донорської зони ВОДА.

Проаналізовані приклади відтворюють яскраву картину внутрішнього стану героя, який відчуває себе самотнім і проігнорованим у шкільному оточенні. Відсутність спілкування з однолітками, а також нерозуміння батьків може спричинити почуття приниження, сорому, розпачу, страху та злості. Тож, приклади, наведені нами вище, доводять важливість правильної передачі сенсів та відтінків почуттів головного героя саме завдяки застосуванню лексичних та мегатекстових трансформацій.

Література

1. Литвин І. М. Перекладознавство. Черкаси : Видавництво Ю. А. Чабаненко, 2013. 288 с.
2. Параноя. *Літературознавча енциклопедія* : у 2 т. / авт.-уклад. Ю. І. Ковалів. Київ : ВЦ «Академія», 2007. Т. 2. С. 183.
3. Селіванова О. О. Світ свідомості в мові. Мир сознания в языке. Монографічне видання. Черкаси : Видавець, Ю. Чабаненко, 2012. 488с.
4. Britannica. URL: <https://www.britannica.com/topic/mass-shooting>.
5. Cambridge dictionary. URL: <https://dictionary.cambridge.org/>.

Світлана Сторчеус

кандидатка філологічних наук, старша викладачка
Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького
(Черкаси, Україна)

ПРАГМАТИЧНИЙ ПОТЕНЦІАЛ УКРАЇНСЬКОГО ПЕРЕКЛАДУ МЕМУАРІВ БАРАКА ОБАМИ «ЗЕМЛЯ ОБІТОВАНА»

Український переклад мемуарів сорок четвертого президента Сполучених Штатів Америки Барака Обами «Земля обітована» був опублікований у 2022 році у видавництві Букшеф. Переклад з англійської здійснив доктор політичних наук Олександр Дем'янчук. Перекладач вдавався до комплексних трансформацій на різних рівнях. Метою нашої розвідки є аналіз формально-змістових трансформацій з прагматичним компонентом, які «передбачають зміну форми та змісту одиниць у тексті, текстових фрагментів з метою збалансування прагматичного впливу перекладу на свого читача» [3, с. 467]. Відтворення прагматичного потенціалу є важливим, оскільки забезпечує розуміння читачами перекладу оригінального авторського задуму.